

Literatura Contemporània (20170)

Titulació/estudi: Grau en Humanitats

Curs: 4t

Trimestre: 1r

Nombre de crèdits ECTS: 5

Hores dedicació estudiant:

Llengua o llengües de la docència: Castellà

Professorat: Dr. Javier Aparicio Maydeu i Dra. Hélène Rufat Perelló

1. Presentació de l'assignatura o descriptor

L'assignatura està concebuda com una guia de lectura dels textos més significatius de la narrativa contemporània. El curs posa un èmfasi especial en l'estudi de les relacions interdisciplinàries entre la narrativa del segle XX i les manifestacions artístiques de l'època.

L'objectiu de l'assignatura és analitzar la literatura contemporània a través de la narrativa. S'estudien els seus orígens en les avantguardes d'entreguerres i es traça la seva trajectòria, tot reconstruint el procés de desmantellament de la tradició del realisme de manera que, de fet, el curs es converteix en una història temàtica de la narrativa contemporània. Els temes coincideixen amb cadascuna de les peces que componien la novel·la tradicional que s'ha anat desballestant (temps lineal, espai homogeni, punt de vista omniscient...) i amb les noves tendències que han anat apareixent des del final del procés de deconstrucció de la novel·la realista. El curs posa un èmfasi especial en l'estudi de les relacions interdisciplinàries entre la narrativa del segle XX i les manifestacions artístiques de la mateixa època.

2. Competències a assolir

Competències generals	Competències específiques
Lectura crítica d'un text literari. Contextualització dels textos literaris llegits. Coneixement dels principis bàsics de la narratologia i la teoria de la novel·la aplicada a textos concrets.	Coneixement del desenvolupament de la poètica narrativa al llarg del segle XX i dels seus lligams interdisciplinars amb les arts plàstiques, el cinema o altres manifestacions artístiques de la mateixa època. Coneixement dels autors i obres essencial de la ficció narrativa del segle XX i de les tendències principals.

3. Continguts

Tema 1. Preliminars per a una introducció a la literatura contemporània

1.1. Noms i conceptes: modernitat; modernisme; postmodernitat; avantguarda; neoavantguarda i *kistch*.

1.2. Per a una poètica de la literatura contemporània: idea d'autoconsciència i idea de metaficció. La literatura com a joc amb la història de la literatura: Eliot; Foucault; Joyce; Borges, i Barth. La transtextualitat (Genette). La ironia. Concepte d'hipertext.

1.3. L'avantguarda històrica i la seva ruptura amb la tradició (Calinescu). La reconstrucció postmoderna (Eco; Barth, i Hutcheon). La neoavantguarda: el *Grup 63* i el *Grup 47*. La literatura contemporània com a transgressió. Les paradoxes de l'adquisició de la llibertat creadora.

L'*scriptor ludens* de les avantguardes històriques. Literatura i cultura industrial. Els futurismes i l'expressionisme. Els llenguatges del surrealisme: la influència de Freud i de Jung. Svevo.

1.4. La literatura considerada com a objecte de consum. Escriptors i *escribidores*: els *best-sellers*; Follett; Grisham, i Clancy. Serialització. El mercat com a modificador de la creació literària.

1.5. Fonts per al coneixement de la literatura actual. Bibliografia: revistes literàries.

Tema 2: Esbós d'una història temàtica de la narrativa contemporània

2.1. El model decimonònic entès com a *tradició*. Realisme i naturalisme.

2.2. El procés de desmantellament i de reconstrucció de la tradició:

2.2.1. Primeres dissolucions del realisme. S'inicia el desballestament de la novel·la tradicional: James; Madox, Ford, i Mann. L'esperit del *modernism*. Modificacions en el concepte de la realitat: Bloomsbury i el nucli nord-americà. Nabokov.

2.2.2. Modificacions en el temps narratiu: Proust, les analogies i les

reminiscències. La novel·la de la *durée*. Woolf. Faulkner.

2.2.3. Bakhtin; Faulkner; Durrell, i modificacions en el punt de vista i en la polifonia. La fi de l'omnisciència: Malcolm Lowry. El monòleg interior: Joyce i Woolf.

2.2.4. Modificacions en l'espai narratiu. Els espais mítics: Faulkner i García Márquez.

2.2.5. Modificacions en l'estructura narrativa. El contrapunt o la simultaneïtat impossible: Huxley; Dos Passos, i Döblin. La novel·la-trencaclosques: Péc. 2.2.6. Modificacions del narrador. Setges al sistema burgès. El nihilisme en el tema i en la perspectiva social i l'absurd existencial: Kafka i Musil. Els miralls deformants de Valle-Inclán. Narrativa de l'absurd: Camus.

2.2.7. Modificacions en el punt de vista i en l'objectivisme: *Nouveau roman*. Cinema: Robbe-Grillet i Duras. La dicotomia *mostrar-explicar*.

2.2.8. Modificacions en el llenguatge. El creacionisme lingüístic i el neobarroc: Joyce; Lezama, i Cabrera Infante. El text com a objecte lúdic. Literatura i combinatòria informàtica: Queneau i el grup Oulipo. Literatura i oralitat: Salinger.

2.2.9. *Pastiche* i *collage*: Joyce i Péc.

2.2.10. Modificacions en l'esquema de la comunicació literària. La reivindicació del lector partícip. Lectors com a autors: (Iser; Jauss); Cortázar; Calvino; Barthes. L'autor escamotejat: Goytisolo i Auster. L'heteronímia: Pessoa i Vian.

2.2.11. Autoconsciència. Metaficció: Ford; Gide; Grass, i Fowles. La literatura de paradoxes i els laberints: Borges.

2.2.12. El realisme exacerbat. Tremendisme: Céline; Bukowski; Miller i la *Generació perduda*: ficció i realitat.

2.2.13. La fractura de les convencions literàries. Metalepsi i jocs amb el *pacte narratiu*: Chatman i Booth; Unamuno; Gide i Calvino.

2.2.14. El desdibuixament dels límits genèrics: Hemingway. De Pavese a Kundera. Novel·la de tesi i filosofia: Sartre.

2.2.15. La novel·la d'anticipació i les modificacions en el referent empíric: Orwell i Bradbury.

2.2.16. La prosa espontània de Kerouac i la *Generació beat*.

2.2.17. El *realisme brut* i els corrents minimalistes: Carver i Wolf.

2.2.18. El *postmodernism* nord-americà: Pynchon i Barth.

2.2.19. El *Nou periodisme*: Wolfe i Mailer. La novel·la de *no-ficció*: Capote i García Márquez.

2.2.20. El *realisme màgic*: García Márquez. Modificacions en la relació realitat-ficció. Els mons possibles: Pavel.

2.2.21. La novel·la interactiva. Narrativa informàtica: Coover. Hipertext: Landow.

4. Avaluació

Examen final: 80%

Exercici dels seminaris: 10%

Assistència i participació: 10%

Amb caràcter voluntari, l'estudiant podrà presentar un treball final, que serà tutoritzat al llarg del trimestre i que, a criteri del professor, podria substituir l'examen.

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

Grups 1 i 2

CÉLINE, L.F., *Viaje al fondo de la noche*, Edhasa, Barcelona, 2007.

CÉLINE, L.F., *Viatge al fons de la nit*, Proa, Barcelona, 2008.

FAULKNER, W. *El ruido y la furia*. Madrid: Cátedra, 1996.

FAULKNER, W. *El soroll i la fúria*. Barcelona: Proa, 2002.

PEREC, G., *Especies de espacios*, Montesinos, Barcelona, 2007.

Grup 1

AUSTER, P., *Viajes por el Scriptorium*, Anagrama, Barcelona, 2008.

NABOKOV, V., *La verdadera vida de Sebastian Knight*, Anagrama, Barcelona, 1988.

Grup 2

BARNES, J. *El loro de Flaubert*. Barcelona: Anagrama, 1995.

BARNES, J. *El lloro de Flaubert*. Barcelona: Edicions 62, 1995.

CAMUS, A. *El primer home*, Tusquets, Barcelona, 1998.

CAMUS, A. *El primer hombre*, Tusquets, Barcelona, 1998.

L'estudiant haurà de disposar a més, obligatòriament, del **dossier de textos** narratius contemporanis i del dossier de bibliografia que estarà a la seva disposició per a l'assignatura.

5.2. Bibliografia complementària

-Aparicio Maydeu, Javier, *Lecturas de ficción contemporánea. De Kafka a Ishiguro*, Cátedra, Madrid, 2009.

-Aparicio Maydeu, Javier, *El desguace de la tradición. En el taller de la narrativa del siglo XX*, Cátedra, Madrid, 2011.

-Eco, Umberto, *Seis paseos por los bosques narrativos*, Lumen, Barcelona, 2002.

-Kundera, Milan, *El telón*, Tusquets, Barcelona, 2005.

-Pozuelo Yvancos, José María, *Poética de la ficción*, Síntesis, Madrid, 1999.

-Sullà, Enric, ed., *Teoría de la novela*, Crítica, Barcelona, 2004.

5.3. Recursos didàctics

Un dossier oficial de l'assignatura, projeccions de vídeo i material audiovisual.

6. Metodologia

Sessions plenàries de contingut teòric –però amb comentari de textos i manuscrits i una lectura interdisciplinària de la matèria d'estudi- i sessions de seminari concebudes com un taller pràctic de narratologia, amb exercicis interactius.

7. Programació d'activitats

El curs programarà una sessió especial, oberta al públic general i en forma de col·loqui, amb l'escriptor Javier Marías, de la Real Academia Española de la Lengua.